

Béts.

Ő Felségének, 10 oldalból álló *Frantzia* Irás ment a' napokban a' kezébe; de a' mellyre nem volt fel téve a' Szerző' neve: Ő Felsége tehát kitétette a' tegnap előtt költt *Bétsi* Udvari Újságban, hogy mivel az Irás jól készült, 's derék hazafiúi gondolatokat foglal magában, kívánnya a' Szerzőt ízeméllýeffen esmérni, 's vele külömbkülömbféle tárgyakról beszélleni.

Még ez ideig nem tétettek más Kurirok, a' Ns Magyar Kir. Testörzök' helyébe. Bártsak meg is előzné azoknak tételét, maga közbenjárásával a' két Magyar Haza; hogy el ne esnének Fiai olly megbetsülhetetlen fzerentséjektől, mellyből minémű haszon áradhasson az egész Hazára is, kiki megítélheti, tsak vegye gondolóra, vagy magyaráztassa meg magának azt az igazságot: „hogy a' jó móddal való utazások, 's tapasztalások, oktató oskoláik mind magános Személyeknek, mind ezek által egész Nemzeteknek.

Tegnap előtt érkezett vissza *Bogyó* Hadnagy Úr *Szisztóvból*, a' hová vissza mentek már Követeink *Bukurestből*. — Hadnagy *Török Mihály* Úr pedig *Pétersburgba* indúlt a' napokban.

Bukurest alatt fekvő Táborunkból, egy bővebbetske tudósítás érkezett hozzánk, azon győzedelmekről az *Oroszoknak*, mellyről G. árkusunknak elein emlékeztünk volt. Ezen tudósítás, Orosz Kapitány *Clegluth* Úrnak a' szájából iratott le, a' ki maga is egy eszközölje volt az említett győzedelemnek, 's annak hírével Kurirúl küldetett, *Bukurest*-nél táborozó Seregünk' Fő Kormányozójához F. M. L. Gr. *Mitrofszky*hoz:

„Az *Orosz* Sereg meg támadta Jul. 10-dikén reggeli 4 órakor az Ellenséget, *Matsinon* innen fél órányira, a' hol volt a' hegyek alatt a' *Török*

I

Lo-

Lovasság. Kevés ideig tartott viadal után, hátrább vonta magát az Ellenség. Ezentúl 4 óráig tartott az egymás ellen való ágyúzás, melly idő alatt 900 *Törökök* érkeztek a' Dunán 6 tsajkákön, 's hátúlról akartak esni az *Oroszoknak*. De az *Oroszok'* kormányozó Generálissa H. *Repnin* legottan 2 Granatéros négy-szeget (quarré), 's 6 Lovas Regementet küldött ellenek; kik is 5 tsajkát fenékbe löttek. Tsupán a' viz' hátára szorúlván e' szerént egy része a' *Törököknek*, sokan közülök a' más világra útasítottak, ufzások közben az *Oroszok* által; sokan pedig a' vizbe fúltak. Egy négyszeg *Orosz* Gyalogság, továbbra is a' Duna' partjánál maradt vizsgálódóban; a' többek pedig vissza mentek a' Sereghez. E' meg lévén, a' hegyek felé nyomúlt az *Oroszság*, a' hol állott vólt az Ellenség. Jobb szárnyát az *Orosz* Seregnek Generállieuten. H. *Gallitzin* vezette; derekát maga a' Kormányozó Gen. H. *Repnin*; bal szárnyát pedig Gen. *Chutazov*. Midőn a' hegyekhez értek vólna az *Oroszok*: hozzá kezdetek az ütközethez, melly is 9 egész óráig tartott, olly tüzességgel, hogy Gen. *Chutazov* már mind el lövöldöztette vólt a' port Katonaival, 's kéntelen vólt bajonéttal esni az Ellenségnek; a' minthogy ő is futamtatta meg azt leg először, mellynek láttára a' több-része is elő nyomúlt az *Orosz* Seregnek. Túl a' tsata helyén, 8 sántaik vóltak a' *Törököknek*, azokat mind oda hagyták ők, valamint az egész tábort is, 40 ágyúkkal, 14 zászlókkal (mellyek között egy, úgy nevezett *Bajarán* zászló is vólt), sok kalmár portékákkal, mellyeket a' *Matsini* vásárra akartak vinni, temérdek enni valóval, 's mindenféle drágaságokkal együtt: mellyek tehát az *Oroszok'* prédáikká lettek. Sok ezeren bűl-lottak el a' *Törökök* közzül; igen feles számmal estek rabságba is, kik között vagyon egy *Seras-kier*, és egy *Abdi Basa*, a' ki *Kaftánban* díszesked.

kedve vitte vólt a' fellyebb említett *Bajaran* zárlót. Öt Kozákok rántották le, lándsáikkal a' lováról. — A' Nagy Vezér, *Herfovdig*; a' vertt Had pedig *Karasdig* vette vissza magát. — Az Oroszok, a' hartz mezején táboroznak, 's a' mint fútt a' szele, újra előbb fognak nyomúlui; az Ellenséget fel keresik, 's meg támadják. “

Magyar Ország.

Belső meg indulással értettük, hogy Nemes Vármegyéinknek nagy része, Anyai Nyelvünkön folytatja már a' Levelezést, 's azon írja bé Jegyző-Könyveibe is az emlékezetes dolgokat. Illyenek a' többek között: NN. *Abalúj, Beregh, Bihar, Csongrád, Gömör, Hont, Máramaros, Nógrád, Szabolts, Szathmár, Torna, Zemplén, Ugotsa, Ungvár* Vármegyék. Sőt Ns *Liptó* Vármegye is Magyar Nyelven levelez *), 's reménységünk szerént, a' Jegyzéseket is azon teszi.

A' hazafini háládatosság jövőndölteti velünk a' Fels. Helytartó Tanátsról, hogy annak, Nemzeti Nyelvünk' gyarapításában, 's el terjesztésében való ízives buzgóságú törekedését a' késő Maradék is fogja áldani.

Örömmel halljuk, hogy *Balogh Péter* Kir. Tanátsos ö Méltóságának hazafiai példás érdemeit, *Torontál* Vármegyei Fő-Ispányságra való emeléssel jutalmaztatta ö Felsége.

Gróf *Teleky* ö Kegyelmessége, *Bihar* Vármegyei Fő Ispányságába lett szerentsés béiktattása' alkalmatosságával, ezt a' Beszédet tartotta: Mélt. Gróf, K. Biztos Ur! T. N. Státusok és Rendek!

„Életeimnek leg kedvesebb Napjai közzé számlálom ezen szerentsés Napot, a' melly engemet, négy esztendőktől fogva való el-válásom
I 2 után,

*) *Serkentő példa ez, Nemes Heves Vármegyének, melly tsupa Magyar lévén, kéfsedelmezik némínémüképpen, bé-fogadni az Anyai Nyelvet.*

után, ezen T. N. Vármegyével mint Főt, a' Tagokkal viszont eggyesít. Mennél nagyobb gyökeret vert pedig szívemben, ezen T. N. Vármegyének szeretete, és mennél nehezebben esett nékem, szeretett Vármegyémme kivántt eggyesülésemnek hátráltatása; annál nagyobb vizgiztatást veszek abból: hogy sem távol-lételem, sem az időknek viszontagságai, el nem ölthették erántam azt a' jó indulatot, és szeretetet, mellyel ezen T. N. Vármegyének kebelében, mai napon fogadtatom. Ennek tanúbizonysága ezen jeles, és fényes Gyülekezet, mellyel bé-iktatásomnak Innepe meg tiszteltetik, és ennek záloga azon ki-jelentett hajlandósága a' T. N. Vármegyének, melly Felséges Királyunktól ezen Fő Ispányi Hivatalra lett kegyelmes neveztetésemet követte. Hogy pedig mind ezek, jó szívből származtanak, az a' szív, mellyet eleitől fogva ezen T. N. Vármegyéhez viseltem, nem enged kételkednem. — Nevelis ennek felette örömet, hogy Fő Ispányi Hivatalomba bé iktatásom, Excellenzziád által vagyon, Mélt. Kir. Biztos Úr! a' kinek nem csak nagy érdemü édes Attyának, ezen Fő Ispányi Székben tett érdemei a' T. Vármegyénél eleven emlékezetben vagynak; hanem személlyes érdemei is, és ditséretes tulajdonságai, hogy egyebeket el halgassak, ezen N. Vármegyének, elztendőtől fogva való bölts kormányozásában, a' Közjónak, és Eggyességnek hasznos munkálódásában; mind a' Királyi Felség előtt kedvet találtak, mind pedig ezen T. N. Vármegyének közönségessen, szeretetet meg nyerték; engemet azonban Excellenzziád' tiszteletére, és barátságára örökössen el köteleztenek. Bóldognak tartom magamat továbbá, illy bóldog időben ezen T. N. Vármegye' Kormánnyán ülni; és nem csak örömet meg tetézi, hanem ugyan élefszi szívemet, a' Közjónak tehetségem szerint elzközlésére, annak meg gondolása, hogy az idő.

időnek ritka bódogságával, olly Felségnek uralkodása alatt, és választása által emeltettem ezen Fő Ispányi Székre, a' ki maga kintsét nem tárházában, hanem Híveinek szíveiben helyhezetti, a' ki nem a' Törvényeknek, hanem a' Törvények által kíván parantsolni, és a' kinek parantsolatait midőn tellyesítem, nem egyebet tselekszem, hanem a' Törvényeknek szolgálók, és Hazámnak bódogságát eszközölöm; e' kettőben áll pedig minden jó Hazafiaknak szabadsága, és polgári kötelessége. — Nintsen egyéb tárgya Királyom' szolgálatjának, Hazám' bódogságánál, és midőn ezeket el-válthatatlanúl egybén-köttetteknek lenni esmérem, életemet ezeknek, és a' T. N. Vármegyey' köz javának örömmel szentelem. Jóra törekedő igyekezetimben pedig, fel-segíttetésemet, ezen T. N. Vármegyének érdemes tisztviseelő Tagjaitól kérem, és reménylem; hogy magunkat mind Felséges Urunknak kegyelmeire, mind pedig ezen T. N. Vármegyének szíretetére érdemessé tesszük, és annak a' Közjónak, mellyet kötelességünk szírent eszközünk, késő Maradékainkban is részesei lehessünk. — Ezen nemes Tárgynak áldozzunk fel minden személlyes tekintetet, hafznót, és óldalas tzelokat. Munkálkodjuk egybe-vetett vállakkal a' Közjót, úgymint a' kiknek egy Királyunk, egy Hazánk, egy Törvényünk vagyon; egymást szíressük, és a' szíretben egymásnak adóssak ne maradjunk. — Illyen indúlattal, és értelemmel lelkesíttetve, kötelezem magamat a' T. N. Vármegyének szolgálatjára, mind közönségessen, mind személlyesen, és nem tsak szóval, hanem tselekedettel, és jó példával, előljároi kötelességemnek megfelelni, és a' T. N. Vármegyének szíveességét meg nyerni kívánom; mellyben magamat ajánlom is."

Nemes

Nemes Szabolts Vármegyei Fő Ispányságába lett béiktattatásáról Báró *Splényi Gábor* ő Kegyelmességének, tettünk volt már Munkánk' IV. Szakaszában is valamelly emlékezetet; de bővebb elő-adást vettünk arról a' napokban, melyet illy késötskén is kívántunk Irásunkba béiktatni, mind a' Ns Vármegye eránt való tiszteletünkből, mind pedig, mivel nem kételkedünk felöle, hogy kedves dolog ne legyen minden jó Hazafinak, ha ő, kedves Hazája' kebelének akarmelly részeiben történő nevezetesebb dolgoknak voltaképpen való esmerettségére juthat:

„Le érkezvén Nemes Vármegyénkhez azon kegyelmes Kir. Parantsolat, mellynek értelme szerént, Fő-Hadi-Vezér' Helytartója, Közép-Kerelztes Vitéz, 's egy gyalog Magyar Sereg' Tulajdonossa Báró *Splényi Gábor* Úr ő Kegyelmessége állíttatott elől Felséges II. *Leopold* jó Királyunk által ezen Megyének Fő Kormányozására: leg ottan Közöns. Gyűlést tartottak *Nagy-Kálló* Városában a' T. Karok és Rendek, 's Követeket választottak magok közzül, kik által ki rendelt Nagymélt. Fő Ispánnyok eránt tartozott tiszteletjeiket előre is meg bizonyíthassák, 's egyzersmind hivatalt adjanak nékie, Fő Ispányi Székének el foglalására. A' választott Követek ezek voltak: Gróf *Nagy-Kállai Kállay János* ő Nagysága, Főtiszt. Kánonok *Kállay György* Úr, és TT. *Vajai Ibrányi Farkas* 2-dik All-Ispány, *Nagy-Kállai Kállay Ferentz*, *Szólnoki Jármy Mihály*, *Diószegi Erdödy Lajos*, *Pazonyi Elek László*, *Csepei Zoltán István*, és *Osváth Lajos* Urak. — Béérkezvén ezen díszes Sereg Ns Szabolts Vármegye' gála ruhájában *Kassára*, a' hol vagy on katonai szállása kedves Fő Ispányunknak, közönséges figyelmetességnek tárgyává lett. Midőn a' pia-tzon ment volna, rakva volt a'k Nézőkkel minden ablakok, 's a' Dámák mind enfelől hajtogatták, szokott kegyességek szerént, szép magyar főkötők.

tökkel díszeskedő fejeiket. Ezeknek számok köz-
 zúl való vólt néhai b. e. Fő Ispányunk *Barkóczy*
János Úr Özvegye ő Kegyelmessége, kinek ízi-
 vében nagy meg-indulást szerzett ezen látás;
 mert bódogúltt kedves Férjének szíves Tisztelőit
 's Barátit szemlélte a' Követ Urakban. — Repeső
 örömmel fogadta Fő Ispány ő Kegyelmessége,
 kormányozása alá ajánlott Ns Vármegyének
 Küldöttjeit, 's tudtokra adta a' napot, a' mely-
 lyen kíván bé iktattatni Fő Ispányi Méltóságába.
 Meg is indúlt néhány napok múlva *Kassáról*, a'
 Bé-iktatóúl rendelt Királyi Bízatos Báró *Orczy*
László ő Kegyelmességével. Májusnak 29-dike
 vala az az örvendetes Nap, mellyen szerentsége
 lehetett Ns Vármegyénknek, kebelébe fogadni ő
 Kegyelmességeket. Ezen való örömet az egész
 Megyének, T. *Báji Patay József Úr* adta elő rövid,
 de fontos Beszédében, mellyet a' *Tokaji Hid'* vé-
 génél, mint Vármegyénk' Határa szélénél tartott
 ő Kegyelmességekhez. Hasonló indulatját nyilat-
 koztatta ki Fő Ispány ő Kegyelmessége, Várme-
 gyéje' földjéhez lett érkezésén, 's szívét, és min-
 den tehetségét vízfönt fel ajánlotta a' Ns Várme-
 gyének, mint már ezt, az első rendbéli Követek-
 kel vólt együtt-létekor is tselekedte. Ekkor,
 egy tsapat egyenlő fényes ruhájú lovas Nemesség,
 T. *Vajai Ibrányi Mihály*, és *Csoma Urak'* vezér-
 lések alatt, hintajok eleibe ugratott ő Kegyel-
 mességeknek, 's egész a' *Király-Teleki* Vendég-
 fogadóig ment előttök sebes galopban (melly
 Vendégfogadó, jó két mértföld *Tokajhoz*) hová
 el érkezvén, két oldalra oszlott a' Nemesség, 's
 helyt adott, a' maga két rendjei között való
 által menetelre a' hintóknak. Olt ezekbe hirtel-
 lenséggel új lovak fogattak, 's azonban előttök
 termelt mas tsapat tsillámló Nemesi Rend, TT.
Genesi Geneszy Lajos, és *N. Kállai Kállay János*
Urak' korn vezások alatt, 's vezette azokat
Nyiregyház Városába; holott a' *Báthori*, és *Kis-*
Vár.

Várdai Nemesség váltotta fel, TT. *Nagy-Lónyai Lónyai Ferentz*, Ifjú *Nádfői Krutsay László*, és *Szentmárjai Urak'* vezérlések alatt, az előbbeni vezető *Ns Sereget*. *Nagy-Kálló Városától* egy két dülő földnyire, eleikbe ment az óhajtott *Nagy Vendégeknek* a' *Korona'* őrizésére fel-állított *Sereg is*, T. *Vajai Ibrányi Farkas* második All-Ispány Úrnak vezérlése alatt. Utat nyitván a' hintókat vezető *Nemesség* a' *korona-őrző Seregnek*, köszöntő *Beszédet* tartott ennek *Fő Vezére* ló háton ő *Kegyelmességekhez*, melyre ő *Kegyelmességek is* különös hajlandósággal feleltek. Ennek végződésével indultak a' *Város felé*, 4—500 *Lovas Nemességtől*, 's ötvennél feleesebb számú kotsiktól kísértetve, 's tsak hamar bé is érkeztek. Fel menvén a' *Vármegye'* *Palotájába*, *Első All-Ispány*, 's *Kir. Tanácsos T. Szathmári Király József Úr* által fogadtattak, 's mindjárt asztalokhoz ültek, és vigan ebédlettek. Leg-alább is rá ment már ekkor is az ebédhez ülteknek *számok 300-ra*.

Más napra virradóra, előbb minden *Méltóságok és Rendek* a' *Románo-Katholikusok'* *Szent-egyházába*; innen pedig egyenesen a' *Reformátusok'* *Templomába* mentek, 's végezvén mind a' két helyen az *isteni Tiszteletet*, fel gyülekeztek a' *Vármegye'* *Palotájába*, a' *béiktató 's béiktatándó Méltóságokon kívül*, kik is *Deputátusok* által hivattak bé. Bé érkezvén az említett *Méltóságok*: *ditsősségeffen*, 's nagy örömmel végbe ment a' *Béiktattatás*. A' *Kir. Bízatos Úr*, 's *Fő-Ispány* ő *Kegyelmességeknek* szép *Beszédjeiket*, *Ns Vármegyénk'* *Fő Tábla-Irójának*, T. *Vajai Ibrányi Miklós* Úrnak ékes *Beszédje* követte. Ezt ismét a' nagy *Ellyen kiáltások*, 's a' sok ágyúk' *ropogási* váltották fel. A' *Gyűlés* után következett a' *gazdag, és mulattságos Vendégség*. — Hét — nyóltz százig való *Személlyek* ebédlettek a' *Vármegye'* *Palotájában*; azonban a' *Városon is* völ-

vóltak hol ötven, hol hatvan Személyekre asztalok terítve; hát a' sok mindenféle tselédeknek száma mennyire megy, kiket hasonlóképpen Fő Ispány ö Kegy. sége' kamarája, és pintzéje tartott jól. Vigasságnak Napja vólt ezen jeles Nap az egész Városi Nép-re nézve is, úgymint a' melly bőv részt vett, a' piatzon épültt magas alkotványra fel vontt, 's onnan meg eresztett 6 hordó borokból. Vigadtak ez örvendetes napon a' Rabok is; dúdolvá mentek el Városunkból az Utasok is, 's nem bánnák, ha minden álláson olly Izerentséjek adódna, mint adódott vólt *N. Kállóban*. — Nevezetessé tette *Splényi* ö Kegyelmessége' Béiktattatását, 3 fel szenteltt Püspököknek, két Nagy Prépostoknak, sok Káptalanbéli Uraknak, 's Papoknak jelenlétek; nevezetessé tették nem tsak a' szomszéd *Bihar, Szatthmár, Beregh, Ugotsa, Zemplén, Borsod, és Heves*; hanem *Gömör, Sáros, Nógrád, Abaúj*, 's több más távol eső Ns Vármegyéknek, úgy nem különben Királyi, 's Hajdú Városoknak Küldöttjeik is. Tsak All-Ispányok, 12-en valának. Tizenheten eskettek fel Tábla-Biróságra, a' más Vármegyébéli Méltóságok közzül. Meg tisztelte ezen nagy tzeremoniát a' Megyebéli Zsidóság is, úgymint a' mellynek fő Papja áldó Beszédet *) tartott, egy gazdagon készültt sátor alól. — A' vigság nevelés végett, *Pestről, Kassáról, 's Nagy-Váradról* is hozattak Musikusok, kiknek nótáikra kedvére tehette a' kívánatos szép Nem, szemeket 's szíveket igéző mozgásait: tette is. — A' TT. Karok és Rendek, egész héten által Gyűlést tartottak, Fő Ispány ö Kegyelmességének előlülése alatt. “

Nagy.

*) Ezt mi közölni fogjuk, a' fenn említett három Beszédekkel együtt.

Nagy-Váradról, Jul. 17-dikén. „Parantsolat jött a' Fels. Helytartó Tanátstól, az ide való Akademiához, hogy adná fel a' Magyar Nyelv' tanítására alkalmas Személyeknek neveiket. — Eppen most értem a' *Várad-Olasz* Plebánustól, hogy egész hónap alatt nem vólt egy halottja is. Az efféle történetek, koránt sem arra mutatnak, hogy *Várad* egészségtelen hely vólna. — *Horváth Pesti* Professzor Ur, le mondott a' Fizika' tanításáról. “

Gróf *Teleky* ő Kegyelemességének, Ns *Vármegyénk'* Fő-Ispányságába lett bé-iktatására, egy *Lantos Dalt* készített *Kálnay* Professor Ur. — Nagy érdemű *Miller* Professor Ur pedig, ugyan azon jeles alkalmatosságra, az eleitől fogva vólt *Bihar-Vármegyei* Fő-Ispányoknak Laistromát nyomtattatta ki, 's azt az Uraságok között el-olftogattatta.

(Mi módon ment végbe a' voks-szedés a' *Vármegyei Székújítás'* alkalmatosságával, az is le vagyon írva ezen Levélben; de mivel elő adtuk már mi azt a' Béiktatás' tzeremoniája meg írása alkalmatosságával: most csak azt említjük ezen leírásból, hogy a' voks-szedésre ki-rendelt Személyek meg vóltak előre esketve.)

Kassáról, Jul. 19-dikén. „A' mi Akademiánk-béli Köz. Tanítóját a' Politzianak, T. *Rizinger Eusebius* Urat, arra bírt Hazája' szeretete, hogy Tanítvánnyaival magyarul kezdte vitetni a' *Curialis Stilust*. Igen szép elő-menetelt tettek már is alatta az Iffjak; mellynek az az oka, a' jó oktatáson kívül, mivel a' Tanító' hazafiúi buzgóságának meg felel a' Tanulóké is.

Az ide való határon közönségesen, egy jó arasznyi nagyságúak a' buza kalászkok; az árpaszálak között kettős tellyes kalászuak is találattak. “

Temes-

Temesvári Rátz Püspök, Petrovits ő Méltósága, követésre méltó példáját adta a' múlt hónap' végén a' Keresztényi Türelemnek. Meg halt. i. egy *Alberti* nevezetű Evangyélíkus Tagja a' Kamara' Számtartó Hivatalának. Ennek el temetése eránt meg kéretett a' *József* Városabéli Plebános, de a' kinek a' vólt a' felelete, hogy igen is el fogja temetni az említett Tisztviselőt; hanem mint Eretneket minden papi ékesség nélkül, 's a' temetön kívül. Hogy ezen feltételében annál tsendesebb lelki esmérettel meg maradhasson, el ment Gen. Vikárius Főtiszt. *Köszeghy* Úrhoz tanáts kérdeni; ki is jóvá hagyta buzgólkodását. Ennél fogva, még inkább nem lehetett olztán bóldogólni a' Plebános Úrral: fogta tehát magát a' Erantzia Nyelv-Tanító, a' ki maga is Evangélikus, 's ment *Petrovits* ő Méltóságához; jelentette a' dolgot, 's egyszersmind esdeklett nékie. *Petrovits* Úr, leg ottan izent a' Számtartó-Hivatalnak, hogy ő egész tisztességgel el fogja temetetni a' meg-hólttat a' Rátz temetőbe; melly ígértét tellyesítette is ditséretellen.

A' *Göttingai* Universitásban, két Hazánkfiainyertek közelébb is jutalmat, a' *Theologica*, és *Philosophica* Fakultások' Feltételeikre adott Feleletjeik által. — A' Theol. Fakultás, a' Sz. Írás' helyes magyarázása fundamentomainak meg határozását, 's példákkal való meg mutogatását kívánta; 's ítélte a' 25 aranyat nyomó érdem-pénzt *Asbóth János* Úrnak, kinek *Soproni* Evangyélíkus Predikátor vólt az édes Attya. — A' Philos. Fakultás, a' Rómaiaknál vólt Politzájának (belső bátorság' eszközlése módjának) jó elő-adását tette fel a' meg-fejtésre; 's *Erdélyi Fi*, és *Bruckenthal* ő *Excellentziájánál* Titoknokságot viseltt *Binder János* Urat találta, a' második rendbéli jutalom-pénzre érdemesnek. — Válna jutalom-nyerőbenn is a' Hazában elég: tsak jutalomvólna!

Egy

Egy Református Magyar Predikátor, igen szép modot talált fel, mellyel fel indíthatta Halgatóit a' hétköz napokon tartatni szokott Bibliai magyarázatokra való el járásra. Minekutánna t. i. ki hirdette volna, predikáció után egy Vasárnap a' házasúlandó Személyeket, illy beszédekkel élt Halgatóihoz: *Jelentem a' Híveknek, hogy valamint meg ígértem ekkor 's ekkor a' Biblia-magyarázat - tartásokat: úgy valósággal el kezdettem, 's folytatom is.* — Ezen elmés meg-fégyenítés, sokkal illendőbb volt a' Kathedrához, sikeresebb is, a' kemény pirogatódzásoknál.

Frantzia Ország.

A' Nemzet Gyűlése' rendeléséből, 7 eggyesültt Ország-Gyűlési Kommissziók hányták vetették meg a' Királynak azon tselekedetét, melly szerént titkon el távozott *Párisból*, 's olly Irást hagyott maga után, mellyben nyilván ki kél a' Nemzet Gyűlése' Végzése ellen. Az említett 7 Kommisszióknak határozásait, illy formában terjesztette *Muguets* Úr a' Nemzet Gyűlése eleibe Jul. 13-dikán:

„Következendő két Kérdéseket tettek, a' Király' el szökéséről értekezvén, magok eleibe az eggyesültt Kommissziók, vagy Deputátziók a' meg, fejtésre:

1.) *Lehet e' Törvényt szolgáltatni a' Királynak, az ő el-szökéséért?*

2.) *Véteknek lehet e' ezen el-szökést tartani?*

Az első Kérdésnek vizsgálása közben, ezek az igazságok forgottak a' Deputátziók előtt: a' Konstitúció által meg erősítetett a' Királyi Uralkodás; *hogy a' Király semmi bántódást nem szenvedhet*: ez, a' Királyi Méltóságnak természeti tulajdonsága a' Konstitúció szerént; a' ki szolgáltató hatalom, el válhatatlan a' Király' személylétől; ha a' Király ellen helye volna a' vádnak,

úgy

agy minden nap törvénybe lehetne azt idézni. Ha a' Király hibázik: azon esetben azt teszi fel a' Törvény, hogy a' Király, más tanácsadásából tselekedte, a' mit tselekedett; és így nem ellene, hanem a' tanácsadó ellen kell lenni a' vádnak; 's ennek meg gondolása meg fogja tartóztatni a' Király körül lévöket, a' rossz tanácsadástól. Ha pedig történnék, hogy büntetésre méltó dolgokat vinne véghez a' Király: már ekkor, úgy gondolná a' Törvény a' Királyt, mint elméjén kívül lévöt, 's Igazgatót rendelne melléje. — Ezen Igazságok', és hasznos Reguláknál fogva, úgy ítéltek a' Deputátziók, hogy *Nemmel* kelletik az első Kérdésre felelni.

A' második Kérdésre, hasonlóképpen *Nemmel* feleltek: mivelhogy bár hibás legyen is valamely tselekedet, az erköltsi tudományok fzerént; nem *vétkes* mindazáltal, ha a' törvény fzerént annak nem lehet mondani. Már pedig nints semmi olyan Törvény, a' melly fzerént vétkesnek lehet állítani a' Király' el-fzökését. Mert elvégezte ugyan a' Nemzet Gyűlése, hogy 20 mérföldnyinél messzebb el nem távozhatik a' Király a' törvénytévö Testtől; el végezte azt is, hogy ha a' Király ki megy az Országból, 's vissza nem tér a' Nemzet Gyűlése' hívására, el vesztí a' maga Királyságát: de hiszem a' Király nem ment ki az Országból. A' melly Irást maga után hagyott völt, el-távozásakor a' Király, előbb lehetne talám véteknek mondani; de erre nézve is azt kell meg gondolni, hogy annak egy Minister' neve sem völt alája írva; nem is olly móddal közöltettek a' Nemzet Gyűlésével, mint a' rendszerént való Királyi Jelentések. A' Király, mind addig Birája a' Nemzet Gyűlése' Végzéseinek, míg azokat előre való meg vizsgálás után, mind öszveséggel el nem fogadta.

Condo'

Condé Hertzeg eránt, Juniusnak 11-dikén hozott kemény Végzését a' Nemzet - Gyűlésének, közlöttük volt Munkánk' IV. Szakaszában. Vévén azon Végzést a' Hertzeg, következő értelmű Írását útasította a' Nemz. Gyűléséhez, 's az egész Nemzethez:

„A' *Condé* név, soha sem volt védelmező paisa a' Despotismusnak. Sok példák vagynak erre a' Historiákban. *Condéi első Henrik*, a' lelki esméret' Szabadságáért hartzolt. *Condéi második Henrik*, a' III. Lajos kisded korában volt Igazgatónak Despotismusá, 's a' Ministereknek akkori hatalmaskodások ellen kelt ki; 's nyilván a' harmadik Rend', avagy a' Polgárok' részére állott. A' Nagy *Condé*, *Mazarin* Kardinálisnak tyrannusi hatalmát igyekezett le rontani, midőn a' maga kormányozása előtt lévő Néppel eggyesültt *Párisiakat* a' tsata mezejére vezette. Sok időtől fogva szorongatta volt az én szívemet, annak buzgó kívánása, hogy bártsak az Ország' jóvedelmeinek állapottya jó karba helyeztettnék, 's egy boldog változás lenne az Országban. De oh fájdalom! ez a' kívánság — a' melly öntötte pedig tsak nem az egész Nemzetbe is, a' változásnak szívszakadva való óhajtását — ez a' kívánság mondom, azoknak a' sok veszedelmeknek a' szülő anyja, mellyeknek tárgyává lett *Frantzia Ország*. Oh! ha a' jónak kívánsága vétekké válhat: mennyire kellett már most azt kárhoztatni. De nem maga a' kívánság, hanem a' kívánt tárgyal való vissza-élés öli az Országot. A' gyűlölség, gonosz lelkűség, nagyra-vágyás, és zabolátlan-ság a' szabadságnak állortzáját kötötték fel, 's az Országot el pusztították — 's most az a' kívánság, hogy én is a' zenebónások' közikbe álljak, 's hogy én azokat a' sok szörnyűségeket magam is helybe hagyjam. Az el rontott Ország' düledékei közzé akarnának egy Fr. Kir. Hertzeget

via-

vinni, hadd legyen az is Tanúja a' Kir. Igazgatás' utolsó pihegésének. — Az én Hazámhoz való szeretetem nem enged engemet arra vetemedni; kézszebb vagyok örökre számkivetett lenni; kézszebb minden birtokaimat, 's jószágimat a' ragadozóknak, 's a' lángoknak prédául engedni; mint sem egygy olly Országba vissza térni, a' hol a' rendtelenség, és a' lég irtóztatóbb gonofságok gyözedelmeskednek. Kézszebb vólnék, *Frantzia* vóltomat is meg tagadni, mint sem azt tselekedni. Soha bizon nem fog engemet maga kebelében látni mind addig a' Haza, míg az igazság, és a' rend számkivetve lesznek belőle: valameddig az a' zavaró Pártosok' prédája marad. — Ha remehetnek egyfzer arra a' *Frantziák*, hogy azokat a' szemfedeleket, melyek miá most nem láthatnak, le tépjék szemeikről; — 's új Tyrannusaiknak jármát ki vessék a' magok nyakokból, hogy ezekre térjenek, 's meg esmérjék, hogy a' szabadság senkinek sem ad arra hatalmat, hogy mindent széltire ragadozzon, pufztíttson, 's a' maga tsuda képzelődéseinek fel áldozzon; hogy gondolóra vegyék végre, hogy csak annyi jussa van egy Nemzetnek igazságtalannak lenni, mint különöffen egygy Embernek a' másik ellen. Ha, mondom; ezekre rá mehetnek a' *Frantziák*: már akkor nem lesz, a' mi meg tartóztathallon engemet, az én Hazámba való vissza sietéstől, 's az én kedves Polgár Társaim' karjaik közzé való futástól. — De már nintsen is talám messze az az idő. — Nem sokára, meg fogja környékezni a' rettegés azon gonofz fenn-héjjazókat, kik vadakat tsináltak a' leg pallérozoitabb Lakosiból a' föld' kerekségének. Az Eg, és a' Föld nem hagyhatnak büntetetlen olly sok gonofságokat. A' mi engemet illet, én, nem a' Hazám ellen akarok fegyvert fogni: azt gondollyák a' Pártosok, hogy csak ők tezik a' Hazát. De a' jól
gon-

gondolkodó részét *Frantzia Országának*, 's egész *Europát* nem lehet meg tsalni. A' Haza' Rontói-
nak állortzájoktól való meg fosztása által, nem
lelész az Ember Haza' Árulójává; 's egy olly végzés,
mellyet nem annyira a' Nemzet Gyűlésének igaz-
sága hozott, mint sem a' 'tsevegők' serege koholt,
's a' mellyet a' Király kénytelen vólt helyben-
hagyni, nem tehet engemet pártütővé. Ezen
sértő végzésnek hozóját azzal a' betsületeit fo-
gadtam én, a' millyennel kell minden időben
's minden környüállásokban fogadni egy Küldöt-
tet a' Nemzetek' Törvényre lzerént. Imhol a'
végzésre való feleletem; mellyet közönségessé
teízek azért, hadd láthasson bé annál fogva a'
Nemzet Gyűlése, *Frantzia Ország*, 's egész *Európa*
az én szivem' rejtékébe, ki olvashassa onnan
az én indulatimat, és gondolatimat, 's meg íté-
hesse. “

* * * * *

Az *Angliai* Királynak *Yorki Hertzeg* nevet
viselő Fia, katonai-gyakorlás' ízemlése végett
hivattatott ugyan a' *Prussziai* Király által *Lon-
donból Berlinbe*; de most más hafznát is akarja
venni a' Hertzeg a' maga *Berlini* úttjának, mert
a' mint írják, párosodni kíván, a' *Prussziai* Háznak
egy szép Hertzeg-Aflzonyával *Friderikával*.

Következendő tzimü Munkátska jött a' napokban
világ eleibe:

*A' Magyar Nyelvnek hathatósságáról mondott
Beszéd.* Vályi András, a' *Magyar Nyelvnek*, és
a' *Nemzeti Nyelvbéli Literaturának* Oktatója által,
Pesten, a' *Királyi Tudományok' Fő Oskolájában.*
Pesten, *Fűskúti Landerer Mihály' betűjével* 1791.
nagy 8-ad rét. 36 oldal.

Küldjük *Oláh Országának*, *Szisztón* és *Ibraila*
között fekvő Részét, *Bulgária*, *Moldva*, és *Bes-
sarábia* Tartományainak Részzeivel együtt.

Költ *Bétsben*, *Júliusnak* 29-dik napján 1791.